

๑ ขวบปี

การกิจสุขภาพเพื่อชุมชน

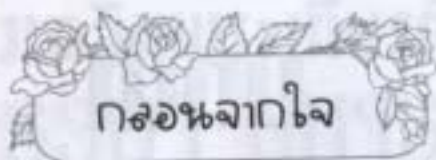
ผลงานสาธารณสุข

บทนำ

การดำเนินงานของ "สมาคมแม่บ้านสาธารณสุข" นับตั้งแต่วันที่เริ่มก่อตั้งขึ้น เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ จนถึงปัจจุบัน ได้ทำประโยชน์ให้กับสังคมและส่วนรวมมาโดยตลอด ดังวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้ง ๕ ประการ คือ ๑) เป็นศูนย์รวมทางความคิดในการสร้างสรรค์สังคมด้านสุขภาพอนามัย และกำหนดกิจกรรมเพื่อดำเนินการบำเพ็ญประโยชน์แก่สาธารณสุข ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ๒) พัฒนาสุขภาพอนามัยและส่งเสริมการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม และเศรษฐกิจแก่สมาชิกและครอบครัว เพื่อเป็นแบบอย่างในสังคม ๓) ให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกและครอบครัวเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขที่ประสบปัญหาต่างๆ ๔) เสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิก และ ๕) สนับสนุนนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข โดยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านสาธารณสุข และให้ความร่วมมือในการประกอบกิจกรรมตามความสามารถและโอกาสหรือกิจกรรมอื่นๆ

ปี ๒๕๔๕ เป็นอีกปีหนึ่งที่งานของสมาคมฯ ได้ก้าวหน้าไปได้ด้วยดี ภายใต้หัวเรือใหญ่ แพทย์หญิงดารณี วิริยกิจจา นายกสมาคมแม่บ้านสาธารณสุข ซึ่งผลงานต่างๆ ที่ผ่านมามีได้ถูกรวบรวมไว้ในหนังสือ "๑ ขวบปี การกิจสุขภาพเพื่อชุมชน" หนังสือเล่มนี้ จึงเป็นบันทึกสำคัญอีกเล่มหนึ่งที่จะสะท้อนถึงเจตนารมณ์อันแน่วแน่ของสมาคมฯ ในการสร้างประโยชน์เพื่อสังคมและประเทศชาติสืบไป

คณะผู้จัดทำ

ดูจตุรัสดาวพาดฟ้าราตรี
 พืดารณี ไดดเด่นหน้าพิศลับ
 เป็นที่รักของนอระครองดวงใจ
 บิรมสุดได้จันใจมีเอโกจิด

เราผูกพันร่วมกันช่วยบงัดดม
 สักดมแม่บ้านจิวดวงจิต
 เหมือนพินนอระร่วมทุกขุขอนุเป็นนิจ
 สรทำนจิตคิดสืบตบอาอัปสา

ขอกุศลสิ่งคบบทาคอบค้ำจุน
 ให้พืดารณีโอบอุ้มอุชรรรษา
 ครอบครว้อุปุ่บอบตจสอดนงสา
 มีนเปอ่รป้ร้เป็นนอ่ราราดโรวม

ประพันธ์โดย...

ดร.เสกข์ ปรีชาธนี : วิทยาลัยนานาชาติปรีดีปรีชาธนี

เสกสา เจริญศักดิ์ : กองสูงศึกษา

“ประวัตินายกสมาคมฯ”

Sอยยิ้ม และเสียงหัวเราะสดใส บนใบหน้าชาวเป่ล่งปลั่งของ พ.ญ. คารณี วิริยกิจจา เป็นเอกลักษณ์ที่บรรดาสมาชิกสมาคมแม่บ้านสาธารณสุขมักจะได้เห็นเสมอ ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งนี้ในช่วง ๑ ปีที่ผ่านมาชีวิตที่เรียบง่ายมองโลกในแง่ดี คือ สิ่ง ที่ พ.ญ. คารณี ย้ำว่า จะทำให้ทุกอย่างดูง่ายขึ้น

เหมือนเมื่อครั้งที่จบแพทยศาสตร์ จากศิริราชใหม่ๆ ซึ่งเจ้าตัวเริ่มใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการถ่ายทอดประวัติส่วนตัวว่า ได้ตัดสินใจเข้าเรียนต่อด้าน “รังสีวินิจฉัย” ที่คณะแพทยศาสตร์ รามาธิบดี ตามคำชักชวนของเพื่อนสนิท ทั้งๆ ที่กำลังตั้งท้องลูกคนที่สอง

“วันแรกที่ไม่ไปเรียน อาจารย์บอกนักศึกษาก่อนเลยว่า ห้ามท้อง เรา ก็บอกอาจารย์ไปว่า ท้องมาแล้วค่ะ” พ.ญ. คารณี เล่าพร้อมเสียงหัวเราะ

ทางออกก็คือ ในช่วงนั้นเรียนโดยไม่ต้องเข้าห้องรังสี แต่เน้นด้าน การอ่านฟิล์มแทน จนกระทั่งจบการเทรน ๑ ปี ซึ่งก็พอดีกับการคลอด จากนั้นก็เรียนต่ออีก ๒ ปี ตามคำแนะนำของอาจารย์ จนจบหลักสูตรได้วุฒิบัตร ด้านรังสีวินิจฉัย ก่อนที่จะเริ่มต้นชีวิตการทำงานที่ พ.ญ. คารณี บอกว่า ไม่ค่อยเป็นหลักแหล่งสักเท่าไร เพราะต้องย้ายตามสามีเป็นส่วนใหญ่

“การเป็นภรรยาข้าราชการ เรื่องการโยกย้ายเป็นเรื่องธรรมดา จึงไม่

โรงพยาบาลระยองสมัยในอดีต น. สกสพ

ศอยมีทางเลือกมากนัก อีกอย่างมีลูกที่ต้องดูแลถึง ๔ คน ก็พยายามทำหน้าที่ในจุดนี้ให้ดีที่สุด ส่วนการย้ายนั้นความจริงไม่ได้ตามไปทุกแห่ง เพราะโรงพยาบาลไม่ได้มีความต้องการหมอรังสีทุกแห่ง จนย้ายกลับไปอยู่ชลบุรี อยู่กองวัดโรค ซึ่งเป็นงานที่ต้องมีเรื่องของรังสีอยู่ด้วย”

การทำงานของหมอที่ผูกพันกับคนใช้มากกว่า ๓๐ ปี เป็นประสบการณ์ที่ พ.ญ. ศารณี ถ่ายทอดให้ฟัง โดยเฉพาะเรื่องของการเอกซเรย์ในวิชารังสีวินิจฉัย

ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้วินิจฉัยโรคในสมัยแรกๆ ก่อนที่วิวัฒนาการทางการแพทย์จะก้าวรุดหน้าไปไกลเช่นปัจจุบัน

“ปกติ หลักของแพทย์ คือ ดู คลำ เคาะ ฟัง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่อาจารย์สมัยก่อนเน้นย้ำอย่างมาก แล้วหมอก็ไม่ต้องฟังอะไรมากไปกว่านี้สักเท่าไร แต่เมื่อเกิดการผิดปกติข้างใน ลูกก็ไม่เห็น คลำก็ไม่เจอ เคาะแล้วฟังอาจจะได้แต่ไม่ชัดเจน ดังนั้น จึงต้องใช้การเอกซเรย์เข้ามาช่วย ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีมานานแล้ว ใช้แสงผ่านร่างกายซึ่งได้

เพียงบางส่วน เพื่อจับอาการผิดปกติ ภายใต ก็ช่วยได้หลายอย่าง แต่ตอน หลังมีวิวัฒนาการใหม่ๆ มากมาย มี การจัดสรรหีบแฉะเข้าไปช่วย มีมากจน คนอาจจะลืมหลักการสมัยแรกๆ ไปแล้ว ซึ่งบางกรณีไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องที่ หันสมัยมากมายด้วยซ้ำไป คนใช้ก็ ใ้มากขึ้นด้วย”

พ.ญ. ดารณี ลงลึกถึงการประกอบ วิชาชีพแพทย์ และเหตุผลของการจบ แพทย์แล้วทำไมถึงได้ไปประกอบ โรคศิลปะ ทั้งๆ ที่สิ่งที่ร่ำเรียนนั้นเป็น วิทยาศาสตร์

“เพราะการไปติดต่อปฏิสัมพันธ์ กับคนใช้นั้น หมอต้องใช้ศิลปะ รวมถึง การวินิจฉัยโรค สู คล่า เคาะ ฟัง ที่ว่า ก็เป็นศิลปะ เพราะฉะนั้นคนใช้หลาย คนมาบอกว่าตัวเองเป็นโรคนั้นโรคนี จะ ให้หมอเขียนใบสั่งยาให้ มันจะได้อะไร

หลายคนมาหาหมอเพื่อให้หมอเขียน ใบสั่งยา การรักษาคอนใช้การตรวจเพื่อ วินิจฉัยโรคเป็นสิ่งสำคัญ คนสองคน แม้จะเป็นโรคเดียวกัน ก็รักษาไม่ เหมือนกัน”

และนั่นคือประสบการณ์การ ทำงานในฐานะคุณหมอยของคนใช้ ตลอดระยะเวลาร่วม ๓๐ ปี ก่อนที่จะ เติบโตในหน่วยงานกรมควบคุมโรค ติดต่อกันกระทั่งปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง เป็น ผู้อำนวยการสำนักงานควบคุม โรคติดต่อ เขต ๑ กรุงเทพฯ กรมควบคุม โรคติดต่อ

และในฐานะภรรยาของสามีที่มี ตำแหน่งเป็นผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข ภารกิจของ

พ.ญ. ดารณี ก็เพิ่มขึ้นตั้งแต่สมัย ที่สามีดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสุขภาพ จิต เรื่อยมาจนถึงปลัดกระทรวง นั่นคือ

การเป็นอุปนายกสมาคม และนายกสมาคมแม่บ้านสาธารณสุข. ความสำคัญหากแต่ภารกิจต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นมา ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อบทบาทแม่บ้านเลยแม้แต่น้อย

“เวลาเราทำงานต้องทำให้ดีครบครันก็ต้องดีด้วย” เรียกว่าทั้งงานหลวงงานราษฎร์ โดยสรุปแล้วไม่มีขาดตกบกพร่อง โดยเฉพาะงานเพื่อสังคมในฐานะนายกสมาคมแม่บ้านสาธารณสุข พ.ญ. ดารณี หวังเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นการดำเนินงานของสมาคมฯ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และได้ให้ความสำคัญกับทีมงานอย่างมาก เพราะความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ร่วมงานทุกคน ถึงแม้ว่าสมาชิกจะกระจายในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ แต่ก็อยากเห็นความสามัคคีของสมาชิก ดังนั้น การออกเยี่ยมเยียนเพื่อนสมาชิกจึงเป็นภารกิจหนึ่งที่นายกฯ ให้ความสำคัญอย่างมาก และจะมีกิจกรรมออกตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของเพื่อนสมาชิกอยู่ตลอดระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา

“แต่การออกเยี่ยมสมาชิก ยังมีอีกสื่อหนึ่งที่ช่วยได้มาก นั่นคือจดหมายข่าวของสมาคม ที่เราใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกันโดยตลอด เพื่อทราบความเคลื่อนไหว และ

แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ซึ่งจุดนี้ น่าจะเป็นงานหลักอีกอย่างหนึ่งของสมาคม”

สำหรับภารกิจนายกสมาคมแม่บ้านสาธารณสุขที่กำลังจะสิ้นสุดวาระลงนี้ พ.ญ. ดารณี ได้ฝากทิ้งท้ายไว้ถึงเพื่อนสมาชิกว่า

“อยากให้สามัคคีกัน ให้มองว่าพวกเราคืออาชีพเดียวกัน เหมือนเป็นบ้านเดียวกัน ถ้าแยกกันก็เหมือนบ้านแตก งานของสมาคมสามารถช่วยเหลือสังคมได้อีกมาก และนั่นคือความภูมิใจของเราทุกคน”

๕๖.

- ประวัติ** * พ.ญ. ตารณี วิริยะกิจจา
- วันเดือนปีเกิด** * ๘ สิงหาคม ๒๔๗๐
- อายุ** * ๕๔ ปี
- สถานภาพ** * สมรสกับ น.พ. วินัย วิริยะกิจจา
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- บุตร ธิดา** * ๔ คน ได้แก่ น.ส. วิศรุดา, พ.ญ. วิภาดา,
น.ส. รจิตา และ น.ส. วิรดา
- การศึกษา**
- ประถม - มัธยม* * โรงเรียนอนุบาลชลบุรี
* โรงเรียนชลกันยานุกูล
* โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
* โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
- อุดมศึกษา* * จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
* ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
* โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
- การทำงาน** * นายแพทย์โท กองสุขภาพ ปฏิบัติราชการ
โรงพยาบาลพนัสนิคม จ.ชลบุรี
* นายแพทย์ ๔ - ๖ โรงพยาบาลชลบุรี,
โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์
* นายแพทย์ ๘ ผู้อำนวยการสถานตรวจโรค
กองวัดโรคกรมควบคุมโรคติดต่อ
* นายแพทย์ ๘ ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชกรรมป้องกัน
กองวัดโรค
* นายแพทย์ ๙ วร. ด้านเวชกรรมป้องกัน กองวัดโรค
* ปัจจุบัน ผู้อำนวยการ สำนักงานควบคุมโรคติดต่อ
เขต ๑ กรุงเทพฯ กรมควบคุมโรคติดต่อ

สมาคมแม่บ้านฯ ภาวะมีแต่ผู้หญิง

มุมมองจาก :

นายแพทย์อภิชาติ รอดสม

ผอ.ร.พ.สมเด็จพระยุพราช

อำเภอปัว จังหวัดน่าน

พมได้เห็นการทำงานของสมาคมแม่บ้านฯ มาประมาณ ๕ - ๖ ปี ขึ้นชมที่เห็นทุกคนเสียสละ และพยายามรวมกันเป็นองค์กร แต่ก็อาจมีช่วงขาดหายไปบ้างในเรื่องกิจกรรม แต่ทุกปีก็จะได้เห็นมาทำกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องของศูนย์เด็กเล็กเป็นส่วนใหญ่ก็น่าชื่นชมและยินดีให้การสนับสนุนมาตลอด

กระทรวงสาธารณสุขเป็นกระทรวงที่มีผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่ แม้แต่ในโรงพยาบาลเองก็มีผู้หญิงเกือบ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ความเข้าใจเติมๆ คิดกันว่าต้องเป็นภรรยาคนนั้นคนนี่จึงจะเป็นสมาชิกสมาคมแม่บ้านได้ แต่ผมอยากบอกพวกเราทุกคน ทั้งผู้หญิงหรือผู้ชายก็สามารถเป็นสมาชิกได้ อาจจะเป็น

สมาชิกสมทบ โดยเฉพาะผู้หญิงทุกคนในกระทรวงน่าจะจับกลุ่มกันและทำกิจกรรมตรงนี้ และถ้าได้รวมกลุ่มเป็นลักษณะองค์กรที่ทำการกุศลก็จะเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ก็อยากจะให้รวมกลุ่มได้มากกว่านี้ เพราะขณะนี้ภายในจังหวัดถ้าเปรียบเทียบกับเปอร์เซ็นต์ของคนที่เป็นสมาชิก แม้แต่ผู้หญิงเองยังถือว่าน้อย

ผมเชื่อว่าปัญหาสาธารณสุขในอนาคต โดยเฉพาะปัญหาทางพฤติกรรมทั้งหลาย เฉพาะกลุ่มผู้ชายคงไม่ค่อยเห็นช่องทางแก้ปัญหา อย่างเช่นการส่งเสริมป้องกัน ผมมีความเชื่อมั่นใจองค์กรสตรี ซึ่งไม่ได้มีเฉพาะแม่บ้านสาธารณสุข หมายถึงองค์กรอื่นๆ ใน

ชุมชนด้วย กลุ่มแม่บ้านทั้งหลาย เขาก็มีความเข้มแข็งในทุกกิจกรรม และถ้าเราใช้องค์กรสตรีของกระทรวงเรา ในส่วนที่เป็นเจ้าหน้าที่ กับสตรีจากหน่วยงานอื่น มาเชื่อมต่อองค์กรสตรีในชุมชน ก็จะช่วยแก้ปัญหาสาธารณสุขได้หลาย

อย่าง ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์ออกกำลังกาย งดสูบบุหรี่ เมาสูรา ปลูกแล้วแม่บ้านจะทำในเรื่องของการส่งเสริมป้องกันได้ดีกว่าผู้ชาย เพราะผู้ชายการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่างๆ จะช้ากว่า แต่ถ้าแม่บ้านลุยจะไปได้เร็ว

มุมมองจาก :
จรีภรณ์ บุณยวงศวิโรจน์
อุปนายกสมาคมฯ

โ ดยส่วนตัวแล้วปีนี้เป็นปีแรกที่ ได้ร่วมงานกับสมาคมแม่บ้านฯ เต็มไม่เคยทราบเลยว่างานของสมาคมฯ มีความสำคัญอย่างไร แต่เมื่อได้มาร่วมงาน จากการไปนิเทศงานในโครงการต่างๆ ทำให้ทราบว่า ภารกิจของสมาคมฯ มีส่วนช่วยสังคมได้มากที่สุดทีเดียว

เลือกออก ซึ่งขณะนี้แม่บ้านทั่วประเทศ ก็ร่วมกันรณรงค์ป้องกันโรคนี้ได้อย่างได้ผลดีมาก

มีหลายครั้งที่อาจารย์ต้องใช้เวลาในวันหยุด หรือช่วงกลางคืน มานั่งพูดคุยกับกรรมการสมาคมฯ เพื่อหาหรือเรื่องงาน เพราะในช่วงกลางวันมีภารกิจงานประจำกันอยู่แล้ว นี่คือการทุ่มเทของอาจารย์ในฐานะนายกสมาคมฯ และดิฉันรู้สึกว่าคุณคือคนที่ได้รู้จักและทำงานร่วมกับท่าน

ขณะเดียวกัน สำหรับอาจารย์ ดารณี ดิฉันก็เพิ่งรู้จักท่านในปีนี้อเอง และรู้สึกว่าคุณอาจารย์เป็นผู้หญิงที่มีบุคลิกทันสมัย คล่องแคล่วว่องไว เป็นคนตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง ซึ่งนอกจากงานของสมาคมฯ แล้ว อาจารย์ดารณียังเชื่อมโยงงานประจำที่กรมควบคุมโรคติดต่อ เข้ากับงานของสมาคมฯ เพื่อให้เกิดประโยชน์ เช่น การป้องกันโรคไข้

มุมมองจาก :
ศาสตราจารย์
อุปนายกสมาคมฯ

ดี ฉันได้รับเกียรติและความไว้วางใจจากท่านนายกสมาคมฯ ให้ดำรงตำแหน่งอุปนายก ด้วยความยินดียิ่ง รู้สึกระลึกถึงพระคุณของท่านอยู่เสมอ

สมาคมแม่บ้านสาธารณสุขในสมัยของแพทย์หญิงดารณี วิริยกิจจา มีการทำงานเป็นระบบ มีการประชุมปรึกษาหารือสม่ำเสมอและผลการปฏิบัติงานออกมาดี ท่านนายกสมาคมฯ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อสนับสนุนงานของกระทรวงสาธารณสุข

สุขได้เป็นอย่างดี เสียหายที่ท่านมีโอกาสได้ทำงานในหน้าที่เพียงช่วงระยะเวลา ๑ ปี เชื่อว่าถ้าท่านมีโอกาสมากกว่านี้ งานของสมาคมแม่บ้านจะมีความก้าวหน้าและพัฒนาไปอีกไกล

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงโปรดประทานพรและคุ้มครองให้ท่านนายกสมาคมฯ และครอบครัวมีความสุขปราศจากโรคภัย และยังเป็นที่ยัง เป็นกำลังใจให้กับสมาคมแม่บ้านอีกนานเท่านาน

มุมมองจาก :
ศาสตราจารย์คลินิก แพทย์หญิงจรัด สุจินดา
อุปนายกสมาคมฯ

ดี ฉันรู้จักกับคุณหมอดารณี วิริยกิจจา มาประมาณ ๓๐ ปี ขณะนั้นคุณหมอดารณีเป็นนักศึกษาแพทย์ ในขณะที่ดิฉันเป็นแพทย์ประจำ

บ้านที่คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ต่อมาคุณหมอดารณีได้สมรสกับ นายแพทย์วินัย วิริยกิจจา ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นแพทย์ศิริราชรุ่นที่

๗๒ จึงทำให้ไม่มีโอกาสเจอกันในงานเลี้ยงรุ่น

ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาคมแม่บ้านสาธารณสุขนั้น ดิฉันเพิ่งได้เข้ามาร่วมงานอย่างจริงจังได้ไม่นานนัก และในปัจจุบัน ยุคที่คุณหมอคารณี เป็นนายกสมาคม ได้พยายามสานต่อกิจกรรมต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะโครงการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะฯ นั้น นอกจากท่านจะได้พัฒนาศูนย์ฯ เดิม ๒๓ แห่งแล้ว ยังดำริที่จะเปิดศูนย์ฯ ใหม่ขึ้นอีก ๑๓ แห่งเพื่อรองรับปัญหาของประชาชนมากขึ้น รวมถึงโครงการอื่นๆ มีความก้าวหน้าไปอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาทั้งหลายภายใต้การนำของคุณหมอคารณีนั้น ล้วนแต่มุ่งที่จะพัฒนาสังคมและกิจกรรมของประเทศด้านสาธารณสุขทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน อันจะทำให้เกิดความเจริญทางด้านสาธารณสุขของไทยมากขึ้น ซึ่งโครงการเหล่านี้สำเร็จลงได้เพราะความมุ่งมั่นเสียสละ และกำลังใจของสมาชิกทุกท่าน โดยเฉพาะท่านนายกสมาคม ที่จะต้องทำงานค่อนข้างหนัก ดิฉันรู้สึกดีใจและภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก ที่ได้มีโอกาสเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสมาคมแม่บ้านสาธารณสุขนี้

มุมมองจาก :
นางนุช นุณยเกียรติ
กรรมการฝ่ายวิชาการ

คคุณหมอคารณีในความรู้สึกของดิฉันแล้ว เป็นผู้หญิงทำงานคนหนึ่ง และเป็นคนตรงไปตรงมาทำงานเพื่อสมาคมอย่างแท้จริง และด้วยความที่คุณหมอมิตำแหน่งหน้าที่การงานที่ต้องรับผิดชอบสูง ทั้งงานประจำ งานในฐานะภรรยาท่านปลัด

กระทรวงฯ และงานของสมาคมฯ ทำให้เรารู้สึกเป็นห่วงอย่างไรก็ตามการทำงานของคุณหมอนั้น ท่านก็ให้ความสำคัญเต็มที่ ไม่ว่าจะมิกิจกรรมอะไร เช่น การตรวจเยี่ยมงานหรือเยี่ยมสมาชิกทุกครั้ง ท่านจะต้องไปร่วมกิจกรรมด้วย ทำให้งานของสมาคมฯ เป็นไปตามเป้าหมาย

นอกจากนี้ การทำงานของคุณ
หมอศรณี ท่านจะมีการวางแผนไว้
ล่วงหน้า ตั้งแต่เข้ามารับตำแหน่ง มี
การหาข้อมูล ตลอดจนการจัดหาคนที่
เหมาะกับงาน ทำให้งานราบรื่นไปได้
ด้วยดีตลอดมา ที่สำคัญ ท่านตระหนัก
ดีว่า สมาคมฯ ในปัจจุบันได้รับงบประมาณ
สนับสนุนจากองค์กรต่างๆ
ค่อนข้างน้อยลง จึงได้พยายามจัดหา

ทุนเพื่อให้สมาคมฯ ได้เก็บไว้ทำ
กิจกรรมต่อไป อย่างเช่น การจัดงาน
เดินวิ่ง เสด็จพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
มหाराชนี ในปีนี้ ก็เพื่อเตรียมความ
พร้อมให้กับสมาคมฯ ในการดำเนิน
งานต่อไป

๘๘.

กิจกรรม

ถ่ายรูปร่วมกับแม่บ้าน จังหวัดกำแพงเพชร

งานสังสรรค์ปีใหม่
๔ ม.ค. ๕๕

สื่อลายโย ลีลาพิน
ร่วมदानใช้สื่อคอนฯ ๒ มี.ย. ๕๕

รศ.ดร. ชอพรนายกสมาคม
ในวันสงกรานต์ ๓ พ.ค. ๕๕

แม่บ้านส่วนกลาง จังหวัดอ่างทอง
มอบเงินและผ้าแพรเป็นของขวัญ
แก่ นายคณา พิมพ์พร อายุ ๗๒ ปี

แม่บ้านส่วนกลาง จังหวัดอ่างทอง
มอบเงินและผ้าแพรเป็นของขวัญ
แก่ นางแก้ว ชาติพิทยสิน อายุ ๑๐๒ ปี

ภ า ร ธิ ง

นายทสมากมาแม่บ้านสาธารณสุข

ลำดับที่	กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี
๑	พิธีมอบงาน มสส. 	๔ ธ.ค. ๕๕
๒	ตรวจเยี่ยมและดูงานระบบบริหารงานบุคคล ร.พ. ชุมผาง, ร.พ. พนพระ ร.พ. แม่สอด 	๗ - ๑๐ ธ.ค. ๕๕
๓	มอบสื่อภัณฑ์มาให้อายุยังส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ภาคเหนือ 	๑๓ ธ.ค. ๕๕
๔	ประชุมประจำเดือนและสังสรรค์งานปีใหม่ 	๕ ธ.ค. ๕๕
๕	จัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี เรื่อง " สรุปผลงานและแนวทางการดำเนินงานโครงการและพัฒนาศูนย์ภาค ณ โรงแรมสามภาภาคินทร์ กรุงเทพฯ 	๘ - ๑๑ ธ.ค. ๕๕
๖	ร่วมกิจกรรมออกงานบ้านการภาค ณ สวนอัมพร กรุงเทพมหานคร 	๑๓ - ๒๑ ธ.ค. ๕๕
๗	จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โครงการเด็กวัยเตาะแตะ ณ โรงแรมพินไอศติ จ.นครราชสีมา 	๑๑ - ๑๒ มี.ค. ๕๕
๘	พิธีมอบของแก่นักเรียนสามโครงการ ป้องกันและควบคุมโรคในสถานศึกษา 	๑๓ มี.ค. ๕๕
๙	จัดประชุมโครงการเด็กวัยเตาะแตะ ณ โรงแรมสีทิพย์ จ.น่าน 	๓ - ๔ เม.ย. ๕๕
๑๐	เข้าเฝ้าฯทูลเกล้าฯ ถวายเงิน สมเด็จพระเทพฯ ณ ศาลาศาลาไทย 	๒๐ เม.ย. ๕๕
๑๑	จัดงานรดน้ำขอพร อธิการบดีทสมากมา ในวันสงกรานต์ 	๓ พ.ค. ๕๕
๑๒	จัดประชุมโครงการเด็กวัยเตาะแตะ ณ โรงแรมสกลนครภัทราลัย จ.สกลนคร 	๑๕ - ๑๖ พ.ค. ๕๕

๑ ปี บนเส้นทาง มสส. ของ พ.ญ. ดารณี วิรัชกิจจา

“ถ้าจะทำอะไรต้องทำให้ดีที่สุด” เป็นหลักการทำงานของ พ.ญ. ดารณี วิรัชกิจจา ที่หมายรวมถึงงานทุกอย่างที่เข้าไปรับผิดชอบ รวมทั้งภารกิจในฐานะนายกสมาคมแม่บ้านสาธารณสุข ในช่วงระยะเวลา ๑ ปีที่ผ่านมา ประสบการณ์ในการทำงานในหน้าที่นี้ คือความภูมิใจที่จะถูกถ่ายทอดให้กับเพื่อนสมาชิก มสส. ได้รับทราบ ณ ที่นี้

ชมการแสดงกันหนาวเด็กภาคเหนือ

๑๗ ธ.ค. ๕๗

ยูนุสอยมรภทิก บสส.

งานของสมาคมแม่บ้านสาธารณสุขนั้น แบ่งออกเป็น ๒ ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่หนึ่ง การดูแลสมาชิก ได้แก่ การดูแลให้ความช่วยเหลือสมาชิกที่ประสบความเดือดร้อน เป็นการประสานความร่วมมือกันในกลุ่มสมาชิกด้วยกัน เพื่อให้ความช่วยเหลือกัน เช่น กรณีเสียชีวิตหรือประสบเหตุเดือดร้อนต่างๆ รวมถึงกิจกรรมที่ทำร่วมกัน โดยเฉพาะในจังหวัดต่างๆ จะมีการทำกิจกรรมอย่าง

เป็นรูปธรรม เช่น การตั้งกลุ่มเพื่อผลิตดอกไม้ด้วยธูปบัตร์ เป็นต้น

ส่วนที่สอง คืองานเพื่อสังคม ที่เน้นด้านสาธารณสุขเป็นตัวนำ สิ่งที่สมาคมได้ทำมาตั้งแต่เริ่มต้น คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้วยสมุนไพรและนวดแผนไทย รวมถึงการเฝ้าระวังคัดกรองโรคในผู้สูงอายุ ซึ่งขณะนี้ก็ยังดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง ส่วนโครงการเด่นถัดมา คือ โครงการศูนย์

ประชุมใหญ่ประจำปี
๗ - ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ณ โรงแรมสยามการ์ฟอินเตอร์

ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ (อายุ ๐ - ๓ ปี) ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

งานทั้งสองด้านที่กล่าวมานั้น มีความเกี่ยวข้องกันอย่างมาก เพราะในสังคมไทยปัจจุบัน เด็กจำนวนมากไม่ได้อยู่ที่ ถูกพ่อแม่ทอดทิ้งให้อยู่กับบ้าน โดยไม่มีคนดูแล จากสภาวะเศรษฐกิจที่ทำให้ทั้งพ่อและแม่ต้องออกไปทำงาน นอกบ้าน หรือต่างถิ่น ดังนั้น ผู้สูงอายุ ในครอบครัว คือผู้ที่ จะเข้ามาช่วยรับ ภาระดูแลเด็กได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญ การเลี้ยงเด็กของผู้สูงอายุ จะมีการ ถ่ายทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม อันดีงามของไทยสู่เด็กๆ เหล่านั้นด้วย เช่น การละเล่นแบบพื้นบ้าน ที่นับวันก็ จะเลือนหายไป หรือการพาเด็กไปวัด เป็นการขัดเกลตาและปลูกฝังให้เด็กมี จิตใจอ่อนโยน นี่คือนี่เป็นผลพวงตาม มา นอกจากนี้ ช่วงเวลาว่างจากการ เลี้ยงเด็ก ผู้สูงอายุสามารถหางาน อดิเรกทำ เช่น การประดิษฐ์งานฝีมือ ต่างๆ เพื่อขายเป็นรายได้เสริมได้อีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีงานดูแลคนพิการและ คนด้อยโอกาสในสังคม ซึ่งเป็นงานที่ กระทรวงสาธารณสุขดูแลอยู่ โดยเริ่ม จากการที่จังหวัดเชียงใหม่ได้ประสาน กับองค์กรต่างประเทศ และได้รับความ

ช่วยเหลืออุปกรณ์สำหรับคนพิการมา หลายอย่าง สมามากฯ จึงเข้าไปสานต่อ ในการให้ความช่วยเหลือต่อไป

สำหรับในปี ๒๕๔๕ นี้ มีภารกิจ ที่สมามากฯ ได้ดำเนินการสอดคล้องกับ นโยบายของกระทรวงฯ ได้แก่ การ ป้องกันโรคไข้เลือดออก เนื่องจากเป็น โรคที่มีแหล่งกำเนิดจากในบ้าน และส่ง ผลต่อเด็กๆ เพราะฉะนั้น หน้าที่ของ การกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายก็ดี หรือการรณรงค์ป้องกันโรค ก็ควรเป็น หน้าที่ของแม่บ้านที่ต้องให้ความร่วมมือ นอกจากนี้ ยังมีงานที่ไปร่วมกิจกรรม กับองค์กรอื่นๆ นั่นคือ การร่วมมือกับ สภากาชาดไทย ซึ่งเป็นองค์กรที่เรา มี การประสานงานอยู่ก่อนแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องของเด็กวัยเตาะแตะ ซึ่งทาง เหล่ากาชาดจังหวัดต่างๆ ได้ให้ความ ช่วยเหลือในการประสานงานกับหน่วย งานในการบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ให้ กับเด็ก ดังนั้นเราเห็นว่า สภากาชาดไทย ทำเรื่อง**การบริจาคโลหิต** ซึ่งปัจจุบันมี คนบริจาคมูลน้อยลง ขณะที่กระทรวง สาธารณสุขเองมีเครือข่ายภาคประชาชน คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้าน หรือ อสม. อยู่ทุกหมู่บ้านทั่ว ประเทศ จึงได้จัดโครงการอบรม อสม. กว่า ๗๐,๐๐๐ คน ทั่วประเทศ เพื่อ เป็นสื่อในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้

พิธีมอบอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการ

ประชาชนในพื้นที่ร่วมบริจาคโลหิต เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เมืองในวโรกาสเจริญพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา ในปีนี้ วิธีการคือ เราจะส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมกับสภากาชาดไทย เพื่อให้รู้ตั้งแต่

วิธีการคัดเลือกผู้ที่จะมาบริจาคโลหิต การปฏิบัติตัวหลังการบริจาคโลหิต เป็นต้น แล้วไปถ่ายทอดให้กับ อสม. ในพื้นที่ต่อไป ซึ่งโครงการนี้ จะมีการบันทึกข้อมูลของผู้ที่บริจาคโลหิตไว้ เมื่อใดที่เกิดภาวะโลหิตขาดแคลน จะได้

ติดต่อเพื่อขอความร่วมมือ จะทำให้
โครงการนี้มีความยั่งยืนต่อไป

ความสำเร็จที่ไปสู่อุทธยา

การทำงานของสมาคมฯ ในโครงการต่างๆ ที่มีเครือข่ายอยู่ในแต่ละจังหวัด จากประสบการณ์ที่ได้ทำมา ยึดหลักให้พื้นที่เขาได้ “คิดเอง ทำเอง” จึงจะสำเร็จ อย่างเรื่องของศูนย์ฯ เด็กวัยเตาะแตะ ก่อนที่จะดำเนินการ ต้องดูความต้องการของพื้นที่เป็นอันดับแรก เพราะฉะนั้นแต่ละพื้นที่จะไม่เหมือนกัน การทำงานจึงไม่มีรูปแบบสำเร็จที่จะไปบอกให้เขาทำอย่างนั้น อย่างนี้ เมื่อเราเข้าไปบอกถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์

ของโครงการ จากนั้นให้เขาได้คิดเองทำเอง เราจะเป็นฝ่ายสนับสนุนด้านการประสานงาน และด้านวิชาการ เช่น สอนวิธีเลี้ยงเด็กที่ถูกต้อง การดูแลสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ การฉีดวัคซีน ซึ่งส่วนใหญ่เขาจะไม่มีความรู้เรื่องเหล่านี้มาก่อน

จากที่ได้ไปสัมผัสกับพื้นที่ต่างๆ พบว่า ประชาชนในพื้นที่เขาเปิดรับและชอบที่เราเข้าไปทำประโยชน์ให้เขา แต่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เขาทำอยู่เดิมโดยสิ้นเชิงนั้นไม่ได้ผล ดังนั้น เจ้าหน้าที่จึงต้องปรับวิธีการที่จะเข้าไปสร้างความเข้าใจ ตั้งแต่วิธีการสื่อสาร

ประชุมโรคไข้เลือดออก
ณ โรงเรียนมารวย กรุงเทพฯ

ซึ่งเริ่มจากภาษาที่ใช้ต้องเป็นภาษาถิ่น และต้องดูว่าสิ่งที่เรานำเข้าไปให้มันขัดกับขนบธรรมเนียมประเพณีของเขาหรือไม่ ซึ่งจุดนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย เราต้องปรับวิธีการให้สอดคล้องกับเขาให้ได้ เช่น เดิมชาวบ้านเขานิยมกินปลาดิบ เราต้องเข้าไปบอกว่า โทษของการกินปลาดิบนั้นจะทำให้เกิดโรคอะไรบ้าง แล้วบอกถึงวิธีการปรุงที่ไม่ทำให้เสียรสชาติไปจากเดิมมากนัก แต่ปลอดภัยขึ้น พร้อมทั้งบอกเหตุผลให้เขารับรู้ก่อนอย่างนี้เป็นต้น

ส่วนใหญ่ เจ้าหน้าที่ก็สามารถทำได้ และเข้าใจว่าการทำงานกับชุมชนนั้นไม่ใช่การไปสั่งให้เขาทำ แต่ต้องใช้

เหตุผล แล้วให้เขาคิดเอง และค่อยๆ เปลี่ยนพฤติกรรมไปในที่สุด

สะท้อนกพบกพบ ก็ไม่ต่างกับเฉพาะผู้หญิง

ที่มาของสมาคมแม่บ้านสาธารณสุขที่ใช้คำว่า “แม่บ้าน” น่าจะมาจากการที่กระทรวงสาธารณสุขมีเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง จนทำให้ผู้ชายเกิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องของผู้หญิง จึงไม่เข้ามาร่วมงานด้วย แต่ความจริงแล้วเราไม่ได้จำกัดเฉพาะผู้หญิง ใครก็ได้สามีของเจ้าหน้าที่ หรือ ภรรยาของเจ้าหน้าที่ ไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไร ก็เข้ามาเป็นสมาชิกได้ทั้งนั้น

สมาชิกของสมาคมมีอยู่ ๓ ประเภท คือ รายปี ตลอดชีพ และสมาชิก

กิตติมศักดิ์ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ประมาณ ๓ หมื่นคน เราพยายามสร้างกิจกรรมร่วมกันระหว่างส่วนกลางกับสมาชิกในจังหวัดต่างๆ อยู่เสมอ แต่ที่ผ่านมาอาจจะติดเรื่องของงบประมาณ หรือเรื่องของเวลา ดังนั้น สมาคมฯ จึงใช้ "จดหมายข่าว" เป็นสื่อกลางในการติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างสมาชิก มีการแจ้งข่าว และนำผลงานของจังหวัดต่างๆ มาเผยแพร่ เพื่อแลกเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิก และนี่คือช่องทางหนึ่งที่จะทำให้สมาชิกมีความใกล้ชิดกันได้ และได้รับรู้ความเคลื่อนไหวของสมาคม และของสมาชิกด้วยกันเอง

"ชุมชน" คือคำตอบสุดท้าย

ความสำเร็จของการทำงานที่ผ่านมา ต้องขอขอบคุณผู้ที่ร่วมงานทุกคน ทั้งส่วนกลางและในจังหวัดต่างๆ

ความจริงแล้วพลังของผู้หญิงมีอีกมาก อยู่ที่เราจะนำมาใช้ได้อย่างไร จึงพยายามจะมีปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ การทำงานของภาคราชการ บางครั้งต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชนด้วย งานจึงจะสำเร็จราบรื่น เพราะเอกชนมีความคล่องตัวอย่างเช่นการทำเรื่องรองศูนย์ฯ เด็กวัยเตาะแตะ เราได้รับความช่วยเหลือจากภาคเอกชนอย่างมากในการสนับสนุนสิ่งของเครื่องใช้ให้กับศูนย์ฯ ซึ่งเอกชนในที่นี้ ก็คือ "ชุมชน" ซึ่งสุดท้าย เมื่อชุมชนเขามีความเข้มแข็ง และสามารถดำเนินงานได้เอง นั่นคือความสำเร็จสูงสุด เพราะไม่ว่าเราจะทำอะไร เราล้วนทำเพื่อชุมชน

ตามรอยพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ

การดำเนินการสนับสนุนการจัดตั้ง "ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ" (อายุต่ำกว่า ๓ ปี) ตามแนวพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นับเป็นงานหลักอย่างหนึ่งของสมาคมแม่บ้านสาธารณสุข ในปี ๒๕๔๕ จากประสบการณ์ที่ได้ดำเนินโครงการดังกล่าว เห็นว่าได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและเด็กที่ห่างไกลความเจริญเป็นอย่างมาก เพราะมีหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงาน แสดงความคิดเห็นรวมทั้งการบริจาคสิ่งของ ทำให้ศูนย์ฯ สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และศูนย์ฯ ได้กลายเป็นสถานที่รวมใจของชาวบ้านในชนบทได้เป็นอย่างดี

บส. สัณยา อุษา วิทยาสด: ๔ ภาค

ปี ๒๕๔๕ สมาคมแม่บ้านสาธารณสุข ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และเดินทางไปตรวจเยี่ยมศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ ทั้ง ๔ ภาค โดยจัดขึ้นใน ๔ จังหวัด คือ นครศรีธรรมราช สกลนคร เพชรบุรี และน่าน

ภาคใต้

ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ - ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ณ โรงแรมวินโลดิส อำเภอเมือง โดยมีจังหวัดที่เข้าร่วมประชุม ๔ จังหวัด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ยะลา และพัทลุง ผลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ เป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เข้าร่วมประชุม ด้านการพัฒนาการเด็กตามวัย รวมทั้งวิธีการจัดทำอุปกรณ์การเรียนรู้อุปกรณ์การเล่นที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามวัย การป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดจากอุปกรณ์การเล่นของเด็ก นอกจากนี้ยังได้แนวคิดในการจัดตั้งและการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาการเด็กวัยเตาะแตะ การจัดตั้งศูนย์ฯ ที่จำเป็นต้องมีการเตรียมพื้นที่ เตรียมชุมชนให้มีความรู้

ความเข้าใจ เพื่อให้ชุมชนร่วมมือในการดำเนินงานและบริหารจัดการศูนย์ฯ ให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

จากนั้น ได้มีการศึกษาดูงานศูนย์ฯ เด็กวัยเตาะแตะในพื้นที่ตำบลเขาแก้ว วิเชียร อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ดูแลเด็ก อบต. และกรรมการศูนย์ฯ ซึ่งภายในศูนย์ฯ มีการจัดแบ่งพื้นที่ เช่น จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ห้องปรุงอาหาร ห้องน้ำ ห้องล้าง ที่เก็บอุปกรณ์การเล่น อย่างเป็นระเบียบ สะอาด และสะดวกในการหยิบใช้ ซึ่งหลังจากการดูงานแล้ว ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละจังหวัดได้ร่วมกันวางแผนเพื่อเตรียมการดำเนินงานศูนย์ฯ ในโอกาสต่อไป รวมถึงการระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งทาง อบต. มีความคิดเห็นว่า ควรสนับสนุนศูนย์ฯ โดยจัดสรรงบประมาณของ อบต. ให้กับศูนย์ฯ เพื่อดำเนินการเพิ่มขึ้น ขณะที่ทางตัวแทนจากโรงเรียนให้ความเห็นว่า โรงเรียนรับเด็กที่ผ่านการเลี้ยงดูจากศูนย์ฯ ซึ่งเป็นเด็กที่มีพื้นฐานการเลี้ยงดูที่ดี มีความเป็นระเบียบและดูแลง่ายกว่าเด็กทั่วไป ซึ่งทำให้ผู้เข้าประชุมได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของศูนย์ฯ และวิธีการดูแลเด็กมากขึ้น

บทกลาง

สำหรับที่จังหวัดเพชรบุรี จัดประชุมขึ้นระหว่างวันที่ ๒๗ - ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕ ณ โรงแรมสอง นีช อำเภอชะอำ มีผู้เข้าร่วมประชุมจาก ๖ จังหวัด ได้แก่ เพชรบุรี ช่างทอง สิงห์บุรี สระแก้ว อุทัยธานี และฉะเชิงเทรา ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นว่า ศูนย์ฯ เด็กวัยเตาะแตะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพเด็ก ช่วยเหลือพ่อแม่เด็กให้ออกไปทำงานนอกบ้านได้อย่างสบายใจ นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการเกษตรในบริเวณศูนย์ฯ และใช้ผลผลิตการเกษตรที่ได้มาบริโภคเป็นการส่งเสริมสุขภาพเด็กและผู้สูงอายุ รวมทั้งมีการสอนให้ชาวบ้านมีความรู้ด้านโภชนาการ การปรุงอาหารที่ถูกวิธี และส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุที่มาช่วยดูแลเด็กไปพร้อมๆ กันด้วย และจากการดูงานที่ศูนย์ฯ เด็กวัยเตาะแตะ ที่หมู่ ๕ ตำบลคอนขุนห้วย อำเภอชะอำ ภายในศูนย์ฯ มีการจัดกิจกรรม โดยการแบ่งสัดส่วนห้องต่างๆ อย่างเป็นระเบียบ แต่ยังมีข้อจำกัดเรื่องสถานที่ที่ทำให้เมื่อเด็กมาที่ศูนย์ฯ พร้อมๆ กัน จะทำให้พื้นที่ไม่เพียงพอ ซึ่งกรรมการศูนย์ฯ จะได้หาทางแก้ไขต่อไป

เยี่ยมชมศูนย์เตาะแตะและ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขณะเดียวกัน ผู้เข้าร่วมประชุมมีความสนใจในเนื้อหาการบริหารจัดการ และการดำเนินงานศูนย์ฯ อย่างมาก มีการซักถามวิทยากรเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ โดยเฉพาะกรรมการศูนย์ฯ ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุที่มาช่วยดูแลเด็กอย่างมาก

ภาคเหนือ

การประชุมเชิงปฏิบัติการและดูงานศูนย์ฯ เด็กวัยเตาะแตะ ภาคเหนือ จัดขึ้นที่จังหวัดน่าน ณ โรงแรมซีดีพาร์ค อำเภอเมือง ระหว่างวันที่ ๓ - ๔ เมษายน ๒๕๔๕ มีจังหวัดเข้าร่วมประชุม ๖ จังหวัด ได้แก่ น่าน ตาก แม่ฮ่องสอน เชียงราย กำแพงเพชร และพิษณุโลก ซึ่งในการรายงานผลการดำเนินงานโครงการจัดตั้งศูนย์ฯ เด็กวัยเตาะแตะของจังหวัดน่านนั้น ได้มีถึง ๕ ศูนย์ ด้วยกัน อยู่ในเขตอำเภอป่อเกือ มีหมู่บ้านสัวา เป็นหมู่บ้านแรกในการนำร่อง มีการคัดเลือกหมู่บ้านที่จะดำเนินการจัดตั้งศูนย์ฯ โดยสอบถามความต้องการของชุมชน โดยทีมงานของโรงพยาบาล สาธารณสุขอำเภอ ได้ออกไปประชุมชี้แจงให้ชาวบ้านได้

เยี่ยมชมศูนย์เตาะแตะ จังหวัดน่าน

ทราบถึงวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงจัดตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงาน ซึ่งแต่ละศูนย์ฯ จะมีอยู่ ๑๐ - ๒๐ คน และมีการประสานงานไปยัง อบต. พัฒนาชุมชน รวมทั้ง กศน. ปัจจุบัน ทั้ง ๕ ศูนย์ฯ มีการดำเนินการส่งเสริมรายได้ให้กับศูนย์ฯ โดยการเลี้ยงไก่ ปลูก การดำเนินงานของศูนย์ฯ จะมีเจ้า

หน้าที่ประจำทุกแห่ง คอยส่งเสริมด้านพัฒนาการของเด็ก รวมถึงการจัดกิจกรรมฝึกทักษะในด้านการคิด การอ่าน การเรียนรู้ของเด็ก ขณะเดียวกัน ทีมสุขภาพของสมาคมแม่บ้านสาธารณสุขจังหวัดน่าน มีส่วนช่วยให้ชุมชนได้ตระหนักถึงการดูแลสุขภาพของเด็ก และได้ผนวกเรื่องของผู้สูงอายุเข้าไปในการให้ความรู้ ทำให้เกิดความสมบูรณ์ในการใช้ประโยชน์จากศูนย์ฯ ให้มีบทบาทเป็นศูนย์การพัฒนาของชุมชนอีกด้วย

การดูงานในพื้นที่จังหวัดน่าน คณะแม่บ้านสาธารณสุข ได้ไปเยี่ยมชมศูนย์ฯ เด็กวัยเตาะแตะที่บ้านผาสุข อำเภอบ่อเกลือ ซึ่งเป็นศูนย์ฯ ที่สร้างใหม่ ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชนพื้นเมือง อาชีพรักษา ผู้ปกครองโดยเฉพาะแม่ของเด็กได้พาเด็กๆ มาเลี้ยงที่ศูนย์ฯ แห่งนี้ ซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของสถานีอนามัย ตำบลภูฟ้า สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ่อเกลือ และพบว่า แม่ของเด็กส่วนใหญ่มีความตื่นตัวในการพาลูกมาเลี้ยงที่ศูนย์ฯ เพราะทำให้เด็กได้พบปะกับเพื่อน ไม่เหงา ซึ่งทางคณะแม่บ้านฯ มีความเห็นว่า ควรหาอาชีพให้กับแม่ของเด็กเหล่านั้นได้ทำเพื่อเสริมรายได้ แทนที่จะเข้ามาเลี้ยงลูกเพียงอย่างเดียว

ในการประชุมดังกล่าว จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นหนึ่งในจังหวัดที่เข้าร่วมประชุม ได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากการประชุมและดูงานในครั้งนี้ไปศึกษา จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ ได้จัดทำโครงการศูนย์ฯ วัยเตาะแตะ ขึ้น ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังโตน หมู่ที่ ๒ ตำบลหนองคล้า อำเภอไทรงาม ซึ่งเป็นศูนย์ฯ แห่งแรกของจังหวัดกำแพงเพชร

ภาค-วิษออกเฉียงเหนือ

สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการขึ้น ณ ห้องประชุมเวร์ชาย โรงแรมแกรนด์พาเลซ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ระหว่างวันที่

๑๕ - ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ มีจังหวัดเข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น ๑๑ จังหวัด ได้แก่ สกลนคร อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี ขอนแก่น หนองคาย สุรินทร์ ยโสธร ชัยภูมิ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และอำนาจเจริญ มีการรายงานผลการดำเนินงานของจังหวัดสกลนคร ซึ่งได้เริ่มดำเนินการเปิดศูนย์ฯ วิทยะเตาะเตาะไปแล้วที่อำเภอ กุสุมาลย์ และอำเภอพังโคน เน้นให้ชุมชนดำเนินการเอง โดยมีเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขเป็นที่ปรึกษา ให้ความแนะนำ และให้ความรู้กับพี่เลี้ยงเด็ก ซึ่งได้รับ

เยี่ยมชมศูนย์วิทยะเตาะเตาะ จังหวัดสกลนคร

ความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี และจะพยายามผลักดันให้ทุกอำเภอมีศูนย์ฯ วิทยะเตาะเตาะอย่างน้อยอำเภอละ ๑ แห่ง ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ประสบปัญหาในการดำเนินงานจัดตั้งศูนย์ฯ เมื่อ ๖-๗ ปีที่แล้วของชาวบ้านได้เปลี่ยนไป มีโรงเรียนอนุบาลมาเปิดดำเนินการมากขึ้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงมักพาเด็กไปเข้าโรงเรียนมากกว่า แต่ก็ยังมีเด็กส่วนหนึ่งที่ยังไม่มีโอกาสไปโรงเรียน ทางจังหวัดจึงมีแนวคิดที่จะฟื้นฟูศูนย์ฯ วิทยะเตาะเตาะขึ้นใหม่ และอยู่ระหว่างการประชุมปรึกษากับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อหารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมต่อไป

ส่วนที่จังหวัดสุรินทร์ยังต้องการความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ อีกมากในการจัดตั้งศูนย์ฯ ไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองท้องถิ่น สาธารณสุข พลังงานชุมชน รวมทั้งฝ่ายการศึกษาและประชาชนในชุมชน และเห็นว่าควรขยายไปในพื้นที่ห่างไกล เพื่อให้เด็กได้รับโอกาสเท่าเทียมกัน

การประชุมครั้งนี้ คณะแม่บ้านได้ไปดูงานที่ศูนย์ฯ วิทยะเตาะเตาะ บ้านโคกสะอาด และบ้านคอนตาล อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร ซึ่งนับเป็นศูนย์ฯ ที่ประสบความสำเร็จ และเป็นตัวอย่างที่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี จนสามารถแก้ปัญหาขาดสารอาหารของเด็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่ได้ระดับหนึ่ง

แม่บ้านสาธารณสุข

ร่วมใจทำ ไผ่เลือกออก

ปี ๒๕๔๕ เป็นอีกปีหนึ่งที่สถานการณ์โรคไข้เลือดออกของประเทศไทยมีความรุนแรง ซึ่งเป็นปัญหาสาธารณสุขที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ ถึงแม้กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำโครงการประชาร่วมใจป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เจริญพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ ทำให้สถานการณ์ของโรคไข้เลือดออกลดลงในช่วงปี ๒๕๔๒ - ๒๕๔๓ แต่จากผลการประเมินต่อมาพบว่า ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกำจัดลูกน้ำลงลาย ซึ่งหัวใจสำคัญของการป้องกันโรคของเจ้าหน้าที่และประชาชนยังไม่จริงจัง และขาดความต่อเนื่อง ดังนั้น จึงน่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สถานการณ์ของโรคกลับมาระบาดใหญ่อีกครั้งในปี ๒๕๔๔

สภาพปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการเร่งรัดให้มีกิจกรรมการป้องกันและควบคุมโรคที่เข้มแข็งและมีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ซึ่งต้องเกิดจากความร่วมมือจากประชาชนทุกครัวเรือน ในการช่วยกันป้องกันควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในบ้านและบริเวณบ้านเป็นกิจวัตร และองค์กรหนึ่งที่จะมีส่วนช่วยได้อย่างมากก็คือ “แม่บ้านสาธารณสุข” องค์กรสตรีที่มีบทบาทสำคัญในการทำงานร่วมกับชุมชนในหลายโครงการ ดังนั้น จึงควรจะมีบทบาทปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนในพื้นที่เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการกำจัดลูกน้ำยุงลายสมาคมแม่บ้านสาธารณสุขจึงกำหนดให้มี “โครงการแม่บ้านสาธารณสุขร่วมใจป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกปี ๒๕๔๕” ขึ้น

การประชุมทำความเข้าใจถึงภารกิจดังกล่าวของสมาคมฯ ได้จัดขึ้นในวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ณ

ประชุมใช้เลือกออก ณ โรงแรมมารวย

โรงแรมมารวย การ์เด้นท์ กรุงเทพฯ มีประธานแม่บ้านสาธารณสุขจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ และกรรมการสมาคมฯ เข้าร่วมประชุมกว่า ๑๐๐ คน โดยนางสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ให้เกียรติเป็นประธานในการเปิดการประชุม และได้กล่าวเน้นย้ำกับแม่บ้านสาธารณสุขในการร่วมรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการป้องกัน อาทิ ปิดฝาภาชนะใส่อาหารทุกชนิด ใส่ทรายอะเบทในห้องน้ำ ห้องส้วม และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมล้อมไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายทุกสัปดาห์ พร้อมทั้งขอความร่วมมือให้แม่บ้านสาธารณสุขได้ทำเป็นแบบอย่างทุกวันศุกร์ นอกจากนี้ ยังมีการบรรยายพิเศษ เรื่อง นโยบายการ

ดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือกออก จากผู้บริหารกรมควบคุมโรคติดต่อรวมทั้งการประชุมกลุ่มย่อย ๔ ภาค ว่าด้วยเรื่องความร่วมมือในการป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือกออกระหว่างแม่บ้านสาธารณสุขกับ อบต.

ศักยภาพของแม่บ้านสาธารณสุขที่กระจายอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศจะเป็นกำลังสำคัญในการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนในพื้นที่เห็นความสำคัญในการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ต้นเหตุสำคัญของโรคใช้เลือกออก อันจะนำไปสู่การป้องกันและควบคุมโรคอย่างยั่งยืนต่อไป

๒๒

มสส. จับมือสหภาพฯ

หนุน อสม. ร่วมสร้างองค์กรहित

ทั่วประเทศ

สหภาพฯ ไทย นับเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ที่มีการประสานงานกับสมาคมแม่บ้านสาธารณสุขมาโดยตลอด และในปี ๒๕๔๕ เป็นอีกวาระหนึ่งที่สององค์กรนี้ จะได้ร่วมสร้างองค์กรเพื่อสังคมไทยและประเทศชาติ โดยถือเอาวาระมหามงคลที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ องค์สภานายิกาสหภาพฯ ไทย ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๕ ในการจัดทำ "โครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่องานบริการโลหิตของศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สหภาพฯ ไทย" โดยทำการคัดเลือกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดีเด่นประมาณ ๘๐,๐๐๐

โครงการส่งเสริม อสม. เพื่องานบริการโลหิต

คน จาก ๘๐,๐๐๐ หมู่บ้านทั่วประเทศ (หมู่บ้านละ ๑ คน) เข้ารับการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ ตั้งแต่หมู่เลือด วงจรโลหิตในร่างกาย ตลอดจนวิธีคัดเลือกผู้บริจาคโลหิตที่มีคุณภาพ การเตรียมตัวก่อนและหลังการบริจาคโลหิต

การจัดอบรม อสม. ทั่วประเทศ จะจัดโดยนายกเหล่ากาชาดจังหวัด โดยมีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็นฝ่ายประสานงานคัดเลือก อสม. หมู่บ้านละ 1 คน เข้ารับการอบรม ในช่วงระหว่างวันที่ ๑ - ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๕

อสม. ดังกล่าว ยังสามารถทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริการโลหิตในหมู่บ้านได้ อาทิ การให้ความรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต การจัดหาผู้บริจาคโลหิตรายใหม่ในหมู่บ้าน การติดตามดูแล ให้คำแนะนำแก่ผู้ที่บริจาคโลหิตอย่างใกล้ชิด ที่สำคัญ คือการจัดทำทะเบียนโลหิตสำรองประจำหมู่บ้าน ในกรณีต้องการโลหิตฉุกเฉิน อสม. จะสามารถนำบุคคลที่มีหมู่เลือดตามที่ต้องการไปบริจาคได้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งจะลดการสูญเสียจากปัญหาขาดโลหิตสำรองได้เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนนโยบายพึ่งตนเองของสภาภาษากไทย ในด้านการจัดหาโลหิตให้ได้ตามเป้าหมาย คือ ร้อยละ ๒ ของประชากรทั้งประเทศอีกด้วย

โครงการดังกล่าว นอกจากจะเป็นการถวายเป็นความจงรักภักดี แต่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อถวายเป็นงานจัดหาโลหิตให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการภายในจังหวัดแล้ว ยังถือเป็นการให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ไม่หวังผลตอบแทน รวมถึงเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการบริจาคโลหิตในชุมชนทุกระดับ อันเป็นภารกิจเพื่อสังคมและประเทศชาติ ที่สมาคมแม่บ้านสาธารณสุขยึดถือปฏิบัติมาโดยตลอด

เดิน - วิ่ง เจลิมพระเกียรติ ๗๐ พรรษา มหาราชินี

การจัดงาน "เดิน-วิ่ง เจลิมพระเกียรติ ๗๐ พรรษา มหาราชินี" กล่าวได้ว่าเป็นการจัดกิจกรรมสำคัญอีกงานหนึ่งของสมาคมแม่บ้านสาธารณสุข ในปี ๒๕๔๕ เป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดี และน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๗๐ พรรษา ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๕ และเพื่อส่งเสริมความรัก ความสามัคคี และสร้างลรรค์สังคมด้านสุขภาพอนามัย อันสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงสาธารณสุข ที่มุ่งเน้นการ "สร้างสุขภาพ" ของประชาชนคนไทย อีกทั้งรายได้จากการดำเนินการ จะได้นำมาบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชน ตามวัตถุประสงค์ของสมาคมฯ ต่อไป

การแข่งขันเดิน-วิ่ง เจลิมพระเกียรติฯ นี้ กำหนดจัดขึ้นในวันอาทิตย์ที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๕ ณ บริเวณกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี แบ่งการแข่งขันออกเป็น ๔ ประเภท คือ การเดินเพื่อสุขภาพ และ เดิน วิโอพี ระยะทาง ๒.๕ กิโลเมตร, วิ่งมินิมาราธอน และวิ่ง วิโอพี ระยะทาง ๑๐ กิโลเมตร ผู้ชนะเลิศการวิ่ง อันดับ ๑ จะได้ครองถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ส่วนผู้ชนะเลิศทั้งการเดินและวิ่ง อันดับ ๑ - ๕ ทุกกลุ่มอายุ จะได้รับถ้วยเกียรติยศ สำหรับทีมชมรมที่ส่งสมาชิกร่วมเดิน-วิ่งมากที่สุด จะได้รับโล่เกียรติยศ

นอกจากนี้ การแข่งขันดังกล่าวยังให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ ซึ่งจะมีรางวัลพิเศษสำหรับผู้สมัครหญิงทั้งเดินและวิ่งที่ชนะเลิศและมีอายุมากที่สุด จะได้ครองถ้วยพระราชทาน ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

ธธ.

“อยากให้อำมาตย์กัน
ให้มองว่าพวกเราคือ
อาชีพเดียวกัน
เหมือนเป็นบ้านเดียวกัน
ถ้าแยกกันก็เหมือนบ้านแตก
งานของสมาคมสามารถ
ช่วยเหลือสังคมได้อีกมาก
แะส่วนนี้คือความภูมิใจ
ของพวกเราทุกคน”